◆ יום ראשון ג׳ טבת ◆

מד (יח) **וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר־נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי וְאַל־יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה:**

יח וּקְרֵב לְוָתֵהּ יְהוּדָה וַאֲמַר בְּבָעוּ רִבּוֹנִי יְמַלֵּל כְּעַן עַבְדָּךְ פִּתְגָּמָא קֳדָם רִבּוֹנִי וְלָא יִתְקַף רוּגְזָךְ בְּעַבְדָּךְ אֲרֵי כְּפַרְעֹה כֵּן אָתְּ:

רש״י◆ **וַיִּגַּשׁ אֵלָיו. דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי.** • יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֶיךָ (ב״ר)◆.
וְאַל־יִחַר אַפְּךָ • מִכָּאן אַתָּה לָמֵד שֶׁדִּבֵּר אֵלָיו קָשׁוֹת. **כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה** • חָשׁוּב אַתָּה בְּעֵינַי כְּמֶלֶךְ, זֶהוּ פְּשׁוּטוֹ. וּמִדְּרָשׁוֹ: סוֹפְךָ לִלְקוֹת עָלָיו בְּצָרַעַת כְּמוֹ שֶׁלָּקָה פַּרְעֹה עַל יְדֵי זְקֻנְתִּי שָׂרָה עַל לַיְלָה אַחַת שֶׁעִכְּבָהּ (ב״ר). דָּבָר אַחֵר: מַה פַּרְעֹה גּוֹזֵר וְאֵינוֹ מְקַיֵּם, מַבְטִיחַ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה, אַף אַתָּה כֵּן, וְכִי זוֹ הִיא שִׂימַת עַיִן שֶׁאָמַרְתָּ לָשׂוּם עֵינְךָ עָלָיו?. דָּבָר אַחֵר: ״כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה״, אִם תַּקְנִיטֵנִי, אֶהֱרֹג אוֹתְךָ וְאֶת אֲדוֹנֶיךָ (ב״ר)◆.

~ **נקודות משיחות קודש** ~ (על־פי לקוטי־שיחות חלק כ, עמוד 212 ואילך – מתוך ׳לקראת שבת׳)

אין לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹנוֹת כְּשֶׁמְּדַבֵּר עַל חִנּוּךְ

וְאַל־יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ

מִכָּאן אַתָּה לָמֵד שֶׁדִּבֵּר אֵלָיו קָשׁוֹת (מד, יח. ובפירוש רש״י)

יֵשׁ לְעַיֵּן מַדּוּעַ הִתְחִיל יְהוּדָה מִיַּד לְדַבֵּר קָשׁוֹת, הֲרֵי הָיָה יָכוֹל לְהַתְחִיל בְּ״רַכּוֹת״. וְאִם לֹא יִפְעֲלוּ דְּבָרָיו, אָז לְדַבֵּר קָשׁוֹת?

אַךְ הַטַּעַם מוּבָן בְּפַשְׁטוּת, כִּי אִם הָיָה מְדַבֵּר עַל עִנְיָן חִיצוֹנִי שֶׁאֵינוֹ נוֹגֵעַ כָּל־כָּךְ, אָז יֵשׁ מָקוֹם לַעֲבוֹד עִם חֶשְׁבּוֹנוֹת וּבַדְּרָכִים הַמְקֻבָּלִים בְּשֵׂכֶל, אַךְ כְּשֶׁמְּדַבֵּר בְּדָבָר הַנּוֹגֵעַ בִּנְפָשׁוֹת מַמָּשׁ, ״וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ״ (פרשתנו מד, ל), אֵין עוֹשִׂים חֶשְׁבּוֹנוֹת, וּמַתְחִילִים מִיַּד לַעֲבוֹד עִם כָּל הַתֹּקֶף. וּכְמַאֲמַר הָעוֹלָם ״אַז עָס טוּט וֵויי – שְׁרַיְיט מָענ!״, שֶׁכְּשֶׁכּוֹאֵב צוֹעֲקִים, אַף אִם לֹא יְשַׁנֶּה מְאוּמָה בְּצַעֲקָתוֹ.

וּ״מִכָּאן אַתָּה לָמֵד״ גַּם בְּנוֹגֵעַ אֵלֵינוּ, שֶׁכְּשֶׁמְּדַבֵּר בְּחִנּוּךְ הַיְלָדִים, לְהַצִּיל אוֹתָם מִסַּכָּנוֹת רוּחָנִיּוֹת, צְרִיכִים לְהַתְחִיל מִיַּד לַעֲבוֹד בְּכָל הַתֹּקֶף וְעָם כָּל הַכֹּחוֹת, וְלַעֲסֹק בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד, וּבְלִי חֶשְׁבּוֹנוֹת וְשִׁקּוּלִים שִׂכְלִיִּים. **אבן עזרא**

(יט) **אֲדֹנִי שָׁאַל אֶת־עֲבָדָיו לֵאמֹר הֲיֵשׁ־לָכֶם אָב אוֹ־אָח:**

יט רִבּוֹנִי שְׁאֵיל יָת עַבְדּוֹהִי לְמֵימָר הַאִית לְכוֹן אַבָּא אוֹ אָחָא:

רש״י◆ **אֲדֹנִי שָׁאַל אֶת־עֲבָדָיו** • (ב״ר) מִתְּחִלָּה בַּעֲלִילָה בָּאתָ עָלֵינוּ, לָמָּה הָיָה לְךָ לִשְׁאֹל כָּל אֵלֶּה, בְּתֹךְ הֱיֵינוּ מְבַקְּשִׁים, אוֹ אֲחוֹתֵנוּ אַתָּה מְבַקֵּשׁ? וְאַף עַל פִּי כֵן: ״וַנֹּאמֶר אֶל אֲדֹנִי״, לֹא כִּחַדְנוּ מִמְּךָ דָּבָר◆.

(כ) **וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי יֶשׁ־לָנוּ אָב זָקֵן וְיֶלֶד זְקֻנִים קָטָן וְאָחִיו מֵת וַיִּוָּתֵר הוּא לְבַדּוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֲהֵבוֹ:**

כ וַאֲמַרְנָא לְרִבּוֹנִי אִית לָנָא אַבָּא סָבָא וּבַר סִיבְתִּין זְעֵיר וְאָחוּהִי מִית וְאִשְׁתָּאַר הוּא בִּלְחוֹדוֹהִי לְאִמֵּהּ וַאֲבוּהִי רְחִים לֵהּ:

רש״י◆ **וְאָחִיו מֵת** • מִפְּנֵי הַיִּרְאָה הָיָה מוֹצִיא דְּבַר שֶׁקֶר מִפִּיו, אָמַר: ׳אִם אֹמַר לוֹ שֶׁהוּא קַיָּם, יֹאמַר הֲבִיאוּהוּ אֶצְלִי׳. **לְבַדּוֹ לְאִמּוֹ** • מֵאוֹתָהּ הָאֵם אֵין לוֹ עוֹד אָח. **אבן עזרא**

(כא) **וַתֹּאמֶר אֶל־עֲבָדֶיךָ הוֹרִדֵהוּ אֵלָי וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו: אבן עזרא**

כא וַאֲמַרְתָּ לְעַבְדָּךְ אַחֵיתוּהִי לְוָתִי וֶאֱשַׁוֵּי עֵינִי עֲלוֹהִי:

(כב) **וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי לֹא־יוּכַל הַנַּעַר לַעֲזֹב אֶת־אָבִיו וְעָזַב אֶת־אָבִיו וָמֵת:**

כב וַאֲמַרְנָא לְרִבּוֹנִי לָא יְכִיל עוּלֵימָא לְמִשְׁבַּק יָת אֲבוּהִי וְאִם יִשְׁבּוֹק יָת אֲבוּהִי וּמִית:

רש״י◆ **וְעָזַב אֶת־אָבִיו וָמֵת** • אִם יַעֲזֹב אֶת אָבִיו, דּוֹאֲגִים אָנוּ שֶׁמָּא יָמוּת בַּדֶּרֶךְ, שֶׁהֲרֵי אִמּוֹ בַּדֶּרֶךְ מֵתָה. **אבן עזרא**

אבן עזרא על התורה

יח וַיִּגַּשׁ וגו׳. כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה. אַתָּה כַּמֶּלֶךְ, וְהַמֶּלֶךְ כָּמוֹךָ. וְכֵן כָּל שְׁנֵי כְּפֵי״ן שֶׁהֵן זֶה אַחַר זֶה. כְּמוֹ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ. וְהִיא דֶּרֶךְ קְצָרָה:

כ אָב זָקֵן. כִּי הַגָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם הוּא בֶּן מ״ה שָׁנִים. וְיִתְּכֵן לִהְיוֹת אֲבִיהֶם בָּחוּר:

כא וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו. שֶׁאֶרְאֶה אוֹתוֹ:

כב וְעָזַב אֶת אָבִיו וָמֵת. וְלָמָּה לֹא הֵבִיא הַמַּזְכִּיר הַחֲמִשָּׁה שֶׁאֵין לָהֶם הֶכְרֵעַ, כְּמוֹ וַיִּשְׁלַף נַעֲלוֹ, וְזֶה עִמָּהֶם: